

BLÁZNOVSTVO KRÍŽA

SLOVO KRÍŽA OPROTI ĽUDSKEJ MÚDROSTI

1KOR 1,18-25

Modlitba

Nebeský Otče, s vierou berieme do rúk Sväté písmo. Veríme, že obsahuje slová, ktoré majú byť svetlom na životnej ceste. Bože, Duch Svätý, ty si vnukol svätopiscom, čo majú napísať; prosíme ťa, pomáhaj nám pochopiť všetky tieto slová a daj nám silu podľa nich žiť.

Pane Ježišu, dvom emauzským učeníkom horelo srdce, keď si im vysvetľoval Písmo. Rozohrej aj naše srdcia láskou k tebe, keď budeme čítať Sväté písmo, a daj, nech ťa stále hlbšie poznávame. Svätí Cyril a Metod, vy ste prví preložili Sväté písmo do reči našich predkov. Vyproste nám lásku k Svätému písmu a odhodlanosť stvárať podľa neho celý náš život.

Úvod

„Križ je kniha, ktorú nikdy neprestanem študovať.“ Tieto slová patria svätému Tomášovi Akvinskému a vyjadrujú hlbokú pravdu. Križ je od počiatku spätý s kresťanským poslanstvom, ako aj so životom kresťanov. Pavol na viacerých miestach vo svojich listoch hovorí o Kristovom križi a Ježiš v evanjeliách vyzýva poslucháčov k neseniu križa (Mt 16,24; Mk 8,34; Lk 9,23).

V dnešný deň budeme čítať úryvok z prvého listu Korint'anom, kde Pavol hovorí o križi. Križ je v centre ohlasovania, je jeho podstatou, ale zároveň najväčším paradoxom a dôvodom nepochopenia. Text ukazuje, že väčšina poslucháčov vníma evanjeliové poslanstvo (slovo križa) ako bláznovstvo. Ale paradoxne, práve takéto bláznovstvo si Boh vyberá, aby zahanbil ľudskú múdrosť a chytráctvo.

Autorom **prvého listu Korint'anom** je apoštol Pavol a napísal ho roku 56/57 počas svojho pobytu v Efeze. Adresuje ho kresťanskému spoločenstvu v Korinte, ktoré vzniklo v rokoch 50/51-52 vďaka Pavlovmu apoštolskému pôsobeniu a ohlasovaniu evanjelia počas jeho druhej misionárskej cesty. V spoločenstve boli kresťania židovského i pohanského pôvodu.

Pavlove kontakty s kresťanmi v Korinte boli veľmi osobné a intenzívne. Svedčí o tom aj jeho návšteva počas tretej misionárskej cesty, ale najmä ich rozsiahla vzájomná korešpondencia. V NZ sa zachovali dva Pavlove listy Korint'anom a svojou dĺžkou sú spolu najrozsiahlejšími Pavlovými spismi s jedným mestom. Okrem týchto dvoch listov však Pavol napísal do Korintu aspoň ďalšie dva listy, ktoré sa však nezachovali (no niektorí vedci zistili náznaky až siedmich listov – vrátane kanonických). Takisto Korint'ania viac krát písali Pavlovi (1Kor 7,1 „o tom čo ste napísali“), alebo mohol mať Pavol správy o živote kresťanov v tomto meste napr. aj z ústnych zdrojov (1Kor 1,11 „z domu Chloe mi o vás oznámili“).

Mesto Korint bolo jedno z najdôležitejších hospodárskych centier Rímskej ríše. Bolo situované na dôležitej obchodnej ceste a malo prístup k dvom moriam s dvoma prístavmi. Obyvatelia mesta patrili k rôznym sociálnym skupinám a pochádzali z mnohých národov z viacerých častí Rímskej ríše. To všetko, spolu s archeologickými dokladmi a svedectvami starovekých autorov svedčí o značnej ekonomickej prosperite mesta, ale aj o sociálnych rozdieloch a zníženom stupni morálnej citlivosti. Tieto všetky problémy sa odzrkadľujú aj medzi kresťanmi, ako sa to dá vidieť aj v Pavlových listoch. Pavol viac krát reaguje na naliehavé teologické, sociálne a morálne otázky kresťanov v Korinte (napr. súperiace skupiny pod vedením rôznych vedúcich osôb, problémy so sexualitou, manželské otázky, liturgia a sociálna

zaangažovanosť, úlohy v Cirkvi) a ponúka riešenia podnetné aj pre dnešné kresťanstvo, neraz zmietané problémami.

1Kor 1,18-25

Kontext V úvode do listu Korint'anom, v stati 1,18-2,16 je široko rozvinutá téma **bláznovstva kríža** v protiklade s ľudskou múdrosťou. Pavol odpovedá na správy, ktoré sa dozvedel od členov spoločenstva („Lebo z domu Chloe mi o vás, bratia moji, oznámili...“ 1,11). V 1Kor 1-4 Pavol reaguje na problémy v komunite, ktoré súhrnne nazýva „roztržky“ (1,10) a „sváry“ (1,11). Tieto problémy sa prejavovali roztrieštením spoločenstva a nejednotou: vytvorili sa súperiace skupiny a každá sa odvolávala na inú vedúcu osobu – evanjelizátora (Pavol, Apollo, Kéfas, Kristus 1,12). S takýmto delením na základe príslušnosti k niektorej skupine je spojené aj vyvyšovanie sa nad iných a zdôrazňovanie vlastných schopností („aby ste sa nevyvyšovali jeden nad druhého proti inému“ 4,6). V dôsledku toho Korint'ania zredukovali evanjelium a jeho hlasovanie iba na „múdrosť slova“ (1,17), alebo „ľudskú múdrosť“ (2,5), akési ľudské chápanie: kládli do popredia a cenili si schopnosť presviedčať: používať a prispôbovať argumenty, získavať si náklonnosť šikovnou rétorikou a manipulatívnym predstavením náboženského systému. Takto sa evanjelium zredukovalo iba na objekt ľudskej propagandy so snahou získavať prívržencov. Takáto viera, na rozdiel od tej, ktorá spočíva v Bohu, prináša iba sklamanie, pretože nedokáže pozdvihnúť a prekonať vlastné sebecko. Nedokáže obstáť v konfrontácii s posolstvom kríža, ktorý spočíva na Božej moci.

Úmysel autora Daný kontext nám pomáha pochopiť, že počiatočný úmysel tejto state je pastoračný: Pavol reaguje na konkrétne problémy spoločenstva a dáva návrhy na ich riešenie. Odporúča usilovať sa o „dokonalú jednotu v zmýšľaní a úsudku“ (1,10). Ale ďalším stupňom textu je snaha preniknúť k podstate vecí a objasniť tajomstvo Božieho diela v Ježišovi Kristovi, tajomstvo Ukrižovaného. Kristus nie je rozdelený (1,13) a tak všetci pokrstení, ktorí sú s ním spojení, majú odstrániť vzájomné rozdiely. Ved' nemajú viac dôvod k pýche a vyvyšovaniu sa jeden nad druhého.

Kerygma V tomto kontexte zaznieva „slovo kríža“ (1,18) ako súhrn evanjelia a zhrnutie Pavlovho ohlasovania (1,17). Hádky a nedorozumenia u Korint'anov ukazujú, ako nekriticky prijali ideály a hodnoty pohanského sveta okolo nich. Pavol chce tento pohanský vzor nahradiť hodnotami, ktoré sa zjavujú v kríži.

Text

1Kor 1,18-25 ¹⁸ *Lebo slovo kríža je bláznovstvom pre tých, čo idú do záhuby, ale pre tých, čo sú na ceste spásy, teda pre nás, je Božou mocou.* ¹⁹ *Ved' je napísané: "Múdrosť múdrych zmarím a rozumnosť rozumných zavrhnem."* ²⁰ *Kdeže je múdry? Kde je zákonník? A kde mudrák tohto veku? Neobrátil Boh múdrosť tohto sveta na bláznovstvo?* ²¹ *Lebo keď svet v Božej múdrosti nepoznal svojou múdrosťou Boha, zapáčilo sa Bohu spasit' veriacich bláznovstvom ohlasovania.* ²² *Lebo aj Židia žiadajú znamenia a Gréci hľadajú múdrosť,* ²³ *my však ohlasujeme ukrižovaného Krista, pre Židov pohoršenie, pre pohanov bláznovstvo,* ²⁴ *ale pre povolaných, tak Židov ako Grékov, Krista - Božiu moc a Božiu múdrosť.* ²⁵ *Lebo čo je u Boha bláznivé, je múdrejšie ako ľudia, a čo je u Boha slabé, je silnejšie ako ľudia.*

I.

Výraz „**slovo kríža**“ sa nachádza v NZ iba na tomto mieste: „kríž“ je obsahom „slova“, jeho objektom, alebo argumentom, ktorým sa slovo zaoberá (mohli by sme preložiť ako „slovo o kríži“). „Slovo“ pritom neznamená iba „rozprávanie“ v zmysle obyčajného opisu (Pavol nikde

neopisuje samotné fakty Ježišovho utrpenia), ale „reč“, „posolstvo“ alebo „svedectvo“ – „svedectvo o kríži“ - „ohlasovanie kríža“, „svedectvo o kríži“.

Slovo, aby bolo slovom, musí zreteľne zaznieť, musí byť vyslovené. Je dôležité jeho explicitné vyjadrenie, aby neostalo iba v mysli toho, kto má ohlasovať, ale dostalo sa k poslucháčom; k tým, ktorí počúvajú. Kríž, ktorý je obsahom slova – ohlasovania vyžaduje **dialogický vzťah** medzi tým, kto ohlasuje a tým, kto počúva a prijíma posolstvo.

„Slovo kríža“ spočíva v ohlasovaní kríža. V „kríži“ sa prejavuje Božia moc¹, ktorá slúži na spásu. **Kríž je preto v centre evanjelia**, je jeho neodňateľnou a podstatnou súčasťou, jeho definíciou. Evanjelium ako radostná zvesť, posolstvo o spásu nemôže byť bez kríža. Ved' práve v kríži sa zjavuje spása. Medzi krížom a evanjeliom je priamy vzťah, ako to aj Pavol vyjadruje: „Lebo Kristus ma neposlal krstiť, ale **hlásať evanjelium**, a nie v múdrosti slova, aby nebol vyprázdnený **Kristov kríž**“ (1,17). Bez kríža² by evanjelium stratilo svoju podstatu a ostalo by prázdny.

Pavol v 1Kor 9,16 hovorí: „*Ved' ak hlásam evanjelium, nemám sa čím chváliť; to je moja povinnosť a beda mi, keby som evanjelium nehlásal*“

Ohlasovanie evanjelia a kresťanské svedectvo nikdy nebolo jednoduché a nie je jednoduché ani dnes. V snahe všetko si uľahčiť niektorí z evanjelia vynechávajú dôležité prvky, ba aj to najpodstatnejšie, takže ostanú iba krásne, no prázdne slová. Potom sa stáva, že posolstvo evanjelia sa zredukuje napríklad iba na argumenty pre vegetariánstvo, či ochranu ľudských práv. Alebo sa evanjelium predstavuje iba ako pekná rozprávka, ktorá má pôsobiť na ľudské city, aby sa všetci cítili príjemne. Aby sa snád' niekto necítil dotknutý, aby sa nikomu nič nevyčítalo, aby necítil nič nepríjemné... Nakoniec z celého kresťanstva ostáva iba psychologická terapia, ktorej cieľom je „dobrý pocit“ – nikomu nič nevyčítať, každého uspokojiť s tým, aký je a ako žije, pričom už nikto necíti potrebu meniť sa.

Pavol ukazuje, že ku kresťanstvu kríž nielen patrí, ale že stojí v jeho strede. Je jeho podstatou a bez neho by kresťanské posolstvo stratilo svoj zmysel. Bez kríža by evanjelium bolo iba „cvendžiaci kov a zuniaci cimbal“ (1Kor 13,1), alebo prasknutý zvon. Bolo by ako soľ, ktorá keď stratí chuť, nie je nanič, vyhadzuje sa ľudia po nej šliapu (Mt 5,13). Sám Pavol zdôrazňuje potrebu soli (Kol 4,6 „*Vaša reč nech je vždy milá, soľou korenená, aby ste vedeli, ako máte každému odpovedať*“). Akákoľvek snaha hlásať evanjelium bez kríža, alebo ustupovať z jeho požiadaviek robí z neho karikatúru, ktorá nedokáže zaujať a osloviť.

Nebude aj toto jeden z dôvodov, prečo sa mnohí ľudia sa necíčia oslovení kresťanským posolstvom? Neukazujeme im niekedy kresťanstvo v nepravdivej podobe; iba slabý odvar zjavenej pravdy? Nevynechávame úmyselne to najdôležitejšie a podstatné vo falošnej ilúzií, že nechceme odplášiť? Nerobíme práve týmto evanjeliu medvediu službu? Ved' na kríži sa zjavuje tajomstvo Boha – jeho moc a múdrosť; spása, ktorú priniesol všetkým bez rozdielu.

Ak sa hlása evanjelium ako Božie posolstvo, slovo od Boha a slovo o Bohu, nesmieme sa vzdať tohto miesta, kde Boh zjavuje hĺbku svojho tajomstva a vzťah k nám. Aby aj o nás neplatili Pavlove slová „*Ak by vám niekto hlásal iné evanjelium ako to, ktoré ste prijali, nech je prekliaty!*“ (Gal 1,9).

¹ „Kríž“ má tú istú funkciu ako „evanjelium“ v Rim 1,16, v ktorom sa takisto prejavuje Božia moc na spásu.

² U Pavla je „kríž“ vždy iba Kristov kríž a nikdy nie kríž ľudí v zmysle evanjelií ako vzor nasledovania, alebo výzva k sebazapreniu. Preto aj kerygma predstavuje Kristov kríž v jeho nahote ako jediné skutočné miesto milosti. „Kríž“ sa neviaže iba na historické udalosti, ale na súčasné ohlasovanie. Práve medzi tými, ktorí počúvajú ohlasovanie tu a teraz pôsobí rozlišovacia moc kríža.

- Ako chápem kresťanstvo a moju vieru (iba pocity, alebo aj čosi viac)?
- Chápem kríž ako súčasť môjho života a mojej viery?

II.

Slovo kríža, ktoré je ohlasovaním evanjelia má **funkciu súdu**: rozdeľuje, rozlišuje a rozsudzuje. Na jednej strane sú **tí, ktorí idú do záhuby** a na druhej strane **tí, ktorí sú na ceste spásy** (1,18). V ohlasovaní kríža sa uskutočňuje Boží súd nad človekom, ukazuje sa pravda. Je to podobné rozdelenie a súd, ako o tom hovorí aj Ježiš v Mt 25,32-46 (sudca rozdeľuje stádo na ovce a capov). Počúvať slovo kríža – jeho ohlasovanie znamená osobne sa postaviť pred kríž a dať osobnú odpoveď. Znamená to podriaďiť sa tomuto „súdu“ nad sebou; spraviť rozhodnutie, ktoré z neho vyplýva: na ktorej strane chcem stáť. Nie je to etická výzva (primárne sa nič nežiada), ale prijatie, alebo odmietnutie tejto ponuky spásy. Je to dar od Boha a ten možno prijať iba zdarma: „**Bohu sa zapáčilo** spasitiť veriacich“ (1,21)³.

Ak človek odpovedá vierou, ak chápe kríž ako dôkaz Božej sily, potom sa vyžaduje radikálna zmena ľudských túžob, hodnôt a spôsobu života. Spása prichádza cez Kristov kríž, ale konkrétny človek je ešte len na ceste spásy (Pavol nevraví o „spasených“, ale o tých, ktorí sú „na ceste spásy“). Plnosť spásy sa dosiahne až na konci cesty.

Mnohí ľudia sa nevedia **rozhodnúť**. Stále majú pocit, že rozhodnutím pre jednu z možností, ktoré sú pred nimi by mnoho stratili: totiž všetky ostatné možnosti a to čo sa v nich ponúka. Akoby si nevedomovali, že nerozhodnosť a nerozhodnutie znamená stagnáciu a nie zisk. Ostať stáť na mieste, hoci s mnohými otvorenými možnosťami nič neprinesie, kým si nevyberiem niečo z ponuky, ktorá je predom mnou. Paradoxne, snaha nechať si otvorené všetky možnosti znamená stratu. Stráca sa to pekné a pozitívne, čo by sa získalo v jednej z ponúkaných možností. A ak je to najlepšia možnosť, zisk je najväčší!

Križ má aj **funkciu súdu** nad človekom: odhaľuje vnútorné presvedčenie. Pred križom nemožno ostať neutrálnym a naveky váhať. Križ vyžaduje rozhodnutie: postaviť sa na jednu stranu a prijať aj dôsledky. Podobné rozhodnutie žiadal aj prorok Eliáš od svojich súčasníkov, ktorí sa cítili pritiahnutí kultom pohanského boha Bála a opúšťali Boha svojich otcov, ktorý sa im zjavil („*Dokedy budete kulhať na dve strany? Ak je Pán Bohom, choďte za ním, ak Bál, choďte za tým!*“ 1Kr 18,21).

Pred križom sa každý človek rozhoduje, či sa chce postaviť na cestu spásy, ktorú mu Boh v križi ponúka, alebo ju odmietne a stavia sa na cestu vedúcu do záhuby.

Spása je Boží dar, ktorý dostávame zadarmo, bez našich zásluh, ako to Pavol vyjadruje: „*sú ospravedlnení zadarmo jeho milosťou, vykúpením v Kristovi Ježišovi*“ (Rim 3,24).

Rozhodnutie pre Krista a jeho milosť znamená aj zriekanie a sebazaprenie, ale zároveň otvára nové možnosti a nové hodnoty. Kto sa pre Krista rozhodol a naplno sa mu odovzdal, určite to neľutuje. Pozera novým pohľadom, ktorý mu odhaľuje skutočnú hodnotu vecí. O tom svedčí aj Pavol, keď píše Filipanom (3,7-8) „*Ale čo mi bolo ziskom, kvôli Kristovi pokladám za stratu.* ⁸ *A vôbec všetko pokladám za stratu pre vznešenosť poznania Krista Ježiša, môjho Pána. Preň som všetko stratil a pokladám za odpadky, aby som získal Krista*“.

Kde stojím ja, aké je moje rozhodnutie? Kladiem Krista na prvé miesto a ostatné ide až za ním, alebo dávam prednosť svetským hodnotám? Dokážem sa kvôli Kristovi niečoho vzdať? Čo ma ešte od neho oddeľuje? Ak si svoj život zakladáme na pozemských hodnotách, ak máme popri

³ Božia moc pôsobí v tých, ktorí sú na ceste spásy, ale nespomína sa pri tých, ktorí idú do záhuby.

Kristovi ešte iné zadné dvierka, znamená to že odkladáme rozhodnutie pred krížom. Potom ešte nie sme na ceste spásy.

III.

Bláznovstvo: „Slovo kríža“ (ohlasovaniu kríža) „je bláznovstvom pre tých, čo idú do záhuby“ (1,18). Rovnako je bláznovstvom i samotné ohlasovanie („zapáčilo sa Bohu spasit' veriacich bláznovstvom ohlasovania“ 1,21). Posolstvo kríža sa zdá byť vrcholom bláznovstva a mnohí ho odmietajú, pretože je konkurenciou k ich hodnotám a výzva pre ich myslenie. Zdôrazňuje sa ľudská reakcia a odmietnutie, ktoré človek cíti zoči-voči krížu. Takáto krutá smrť⁴ naráža na nepochopenie a ťažko sa v nej hľadá zmysel. Preto aj Židia vnímajú ukrižovanie ako „pohoršenie“ (1,23b): bolo pre nich nepredstaviteľné, aby Mesiáš bol ukrižovaný⁵.

Božia múdrosť, ktorá sa zjavuje v Ukrižovanom **presahuje a ruší ľudskú múdrosť** („Kdeže je múdry? Kde je zákonník? A kde mudrák tohto veku? Neobrátil Boh múdrosť tohto sveta na bláznovstvo?“ 1,20). Múdrosť sveta = životný štýl a hodnoty: to čo sa v živote pokladá za dôležité. Pavol neodmieta múdrosť ako takú, ale tých, ktorí hľadajú pravdu iba na základe ľudskej múdrosti a ešte sa vyvyšujú nad iných na základe svojich schopností.

Takáto ľudská múdrosť zo svojej podstaty nebola a ani nemôže byť schopná odhaliť špecifickosť kresťanského Boha. To, čo si ľudia myslia, že vedia o Bohu, kto Boh je a ako koná so svetom je nesprávne, pretože chcú Boha uzavrieť do vlastného chápania a múdrosti. Takáto múdrosť je vo svojej podstate poznačená egocentrizmom a pýchou, hľadá vlastné výhody bez ohľadu na cenu, ktorú platia iní; **múdrosť kríža slúži druhým bez ohľadu na cenu**, ktorú musí sama zaplatiť. **Ukrižovaný Boh presahuje ľudské myslenie a logiku**⁶, v ňom sa ukazuje iné poradie hodnôt: nie vyvyšovanie, ale vyprázdnenie; nie pohodlie, ale utrpenie; nie osobná sláva, ale poníženie. Tieto hodnoty ukazuje Kristus na kríži a to protirečí ľudskej logike. Nikto nehľadá Boha na kríži, ale práve tam, na Kristovom kríži, je možné ho nájsť.

Múdrosť sveta je schopnosť zvládnuť problémy života a život samotný. Kríž prevracia tieto hodnoty: jeho moc nespočíva v sile „zvládnutia“, ale v ponížení sa, kde sa očakáva Božie pôsobenie. Kríž ako výraz pre bolestivú smrť a hlboké poníženie je veľkou výzvou pre ľudskú múdrosť a skúsenosť: najmocnejší Boh sa ukázal ako úplne bezmocný. **Kríž prevracia hodnoty** sveta založené na ľudskej múdrosti a schopnostiach, ktoré ľudia zdôrazňujú. Víťazstvo sa odteraz dosahuje nie myslením na seba a zhromažďovaním pre seba, ale zrieknutím sa toho najcennejšieho, vydaním vlastného života. Boh sa svojou hanebnou smrťou identifikuje s poníženými. On si vyberá práve to čo v ľudských očiach nemá šancu na úspech (1,28).

Pri ohlasovaní Ukrižovaného jediným možným postojom je **viera** (1,21): filozofická argumentácia, alebo estetická kontemplácia sú nedostatočné. Boh v kríži neponúka to, čo svet hľadá, alebo pokladá za pôsobivé a neodolateľné. „Židia žiadajú znamenia“ (1,22a) - hľadajú mimoriadne a zázračné udalosti. Chcú mať isté miesto v dejinách spásy, chcú mať potvrdené svoje náboženské nároky tak ako v minulosti. A namiesto toho dostávajú znamenie kríža, ktoré sotva mohlo byť pre nich znakom Božej záchrany. „Gréci hľadajú múdrosť“ (1,22b) - ich civilizácia bola zameraná na múdrosť ako najvyššiu hodnotu, ktorá má pomôcť dosiahnuť isté spoločenské a sociálne postavenie, úspech v politike, verejnom živote, v záležitostiach bežného

⁴ Smrť na kríži bola určená pre zločincov.

⁵ Slová „ukrižovaný Mesiáš“ museli pre Židov znieť ako oxymoron. Stále pre nich platilo „je prekliaty od Boha ten, čo visí na dreve“ (Dt 21,23) a Mesiáša očakávali ako vznešenú osobnosť (Iz 11,1-4; Zach 9,9).

⁶ „Moje myšlienky nie sú vašimi myšlienkami“ Iz 55,8

života, ako obchodovanie, láska, domácnosť. Preto hľadajú istotu a nevyvrátiteľné dôkazy. A to Boh na kríži neponúka. Práve naopak, na kríži sa popiera ľudská aktivita pri dosahovaní úspechu.

Vzdať sa vlastných možností a vložiť svoju dôveru do Druhého je opak toho, čo Gréci pokladali za cestu k úspechu. Podobne pre Židov je ponížený Mesiáš pohoršením a opakom ich presvedčenia. Židia i Gréci sú pred krížom na rovnakej pozícii.

Kríž, ako aj jeho hlásanie sú „bláznovstvom“. Ako sa dá odpovedať Bohu, ktorý sa zjavuje takým nezvyčajným spôsobom? Možná je iba „Abraháмова odpoveď“ („uveril a to sa mu počítalo za spravodlivosť“ Rim 4,3; Gal 3,6). Pred krížom môžeme jedine s pokorou uznať porážku vlastnej múdrosti a namiesto špekulovania adorovať.

S postupom civilizácie, rozvojom ekonomiky a zvyšovaním životnej úrovne ľudia stále viac času a energie investujú do vzdelania a výchovy. Kým v minulosti stačilo niekoľko tried ľudovej školy, dnes je aj univerzitný diplom iba začiatkom celoživotného vzdelávania, kurzov a školení. To všetko a neraz i oveľa viac investujeme do vzdelania s nádejou a presvedčením, že nám to zabezpečí šťastný život.

Nepodobáme sa touto snahou niekedy až príliš Grékom v ich túžbe po múdrosti, ktorá im mala zabezpečiť úspešný život? Hoci vyslovené v inom kontexte, aj tu platia slová: „*toto bolo treba robiť a tamto nezanedbávať*“ (Mt 23,23). Pavol totiž ukazuje, že „múdrost“ v zmysle logiky a myslenia tohto sveta je odlišná od Božej múdrosti. Pred Bohom už neplatia široké lakte, známosti a protekcia. Ovládaním druhých a rozhodovaním o všetkom sa nedá dostať dopredu, ako to vyjadruje aj evanjelium: „*A kto bude chcieť byť medzi vami prvý, bude vašim sluhom.*“²⁸ *Ako ani Syn človeka neprišiel dať sa obsluhovať, ale slúžiť a položiť svoj život ako výkupné za mnohých*“ (Mt 20,27-28).

Kríž ukazuje iné hodnoty. Byť na strane kríža znamená prijat' Božiu logiku: zanechať tendenciu všetko vlastniť, všetko držať v rukách a všetko si zabezpečiť – to je múdrosť tohto sveta.

Bláznovstvo kríža prináša iné hodnoty: dobrovoľne sa postaviť na posledné miesto, vzdať sa získaných výhod, nezištne poslúžiť, obetovať sa za druhého a ponížiť sa podľa vzoru Krista ako to vyjadruje Pavol v kristologickom hymne listu Filipanom: „*Zmýšľajte tak ako Kristus Ježiš: ⁶ On, hoci má božskú prirodzenosť, nepridržal sa svojej rovnosti s Bohom, ⁷ ale zriekol sa seba samého, vzal si prirodzenosť sluhu, stal sa podobný ľuďom; a podľa vonkajšieho zjavu bol pokladaný za človeka. ⁸ Uponížil sa, stal sa poslušným až na smrť, až na smrť na kríži*“ (Fil 2,5-8).

Ponížiť sa, vzdať sa vlastnej sily, svojich schopností a možností dnes nie je moderné. Ale práve uponíženie sa umožňuje vyniknúť Božej sile. A na tú sa treba v prvom rade spoliehať, ako to Pavol vyjadril: „*Stačí ti moja milosť, lebo sila sa dokonale prejavuje v slabosti.*“ A tak sa budem radšej chváliť svojimi slabosťami, aby vo mne prebývala Kristova sila.¹⁰ *Preto mám záľubu v slabostiach, v potupe, v núdzi, v prenasledovaní a v úzkostiach pre Krista; lebo keď som slabý, vtedy som silný*“ (2Kor 12,9-10).

Zoči-voči tajomstvu Ukrižovaného si nevystačíme s ľudskou logikou. Keby sme všetko dokázali pochopiť, už by to nebolo tajomstvo, už by to nebol Boh, ale súčasť nášho sveta, nášho myslenia, našich predstáv. Hlásať „križovaného Krista“ naozaj naráža na nepochopenie a odmietnutie tohto sveta a jeho logiky. Je to pohoršenie (1,23) - „skandalon“: to čo svet nechápe a odmieta, je to „kameň, ktorý stavitelia zavrhlí“. Napriek odmietnutiu „*sa stal kameňom uholným*“, kameňom, ktorý stojí na rohu domu a chráni celú stavbu pred poškodením. Ale je aj neustálou výzvou a otázkou pre všetkých, ktorí sa s ním konfrontujú: „*Každý, kto padne na ten kameň, doláme sa, a na koho on padne, toho rozdlávi*“ (Lk 20,18).

Ako sa dokážem vysporiadať s touto výzvou? Ako prijímam a žijem hodnoty, ktoré Kristus ukázal na kríži? Tlačím sa vždy dopredu, alebo dokážem prijať aj posledné miesto? Myslím si, že úspech budem mať iba zhromažďovaním, alebo sa viem vecí aj vzdať? Vidím aj potreby iných a dokážem sa ich zastat', alebo myslím len na seba?

IV.

Oproti bláznovstvu a pohoršeniu, ktoré ľudia cítia pri slovách o kríži, Pavol stavia **moc a múdrosť** (1,23-24): pre tých, ktorí sú na ceste spásy je kríž „Božou mocou“. V kríži a cez kríž sa Božia prítomnosť a jeho prísľub stáva účinným. Je to vždy **Božia moc** a prejavuje sa nie na tých, čo idú do záhuby, ale iba na tých, čo sú na ceste spásy: na povolaných – Židoch i Grékoch bez rozdielu (1,18.24). Boh nezjavuje svoju moc v záhube neveriaceho, ale iba pozitívne v spáse toho, kto verí: Boh nemá záľubu v smrti hriešnika (Ez 18,23) a preukazuje svoje dobrodenie v prospech svojich vyvolených (Dt 3,24).

Božia múdrosť, skrytá od vekov (2,7) sa zjavuje v Kristovom kríži; Božia múdrosť je zhodná so samotným Ukrižovaným: („*Ježiš Kristus, ktorý sa pre nás stal múdrosťou od Boha...*“ 1,30). Pavol zameriava svoje ohlasovanie na ukrižovaného, toto je centrum jeho hlásania (1,23; 2,1-2) a tajomstvo Božej múdrosti. V ňom sa Boží plán historicky sprítomnil, v ňom sú ukryté všetky poklady múdrosti a vedomosti (Kol 2,3). **Božia moc a múdrosť sa zjavuje v ukrižovanom Kristovi**, ktorý zomrel, aby zachránil to čo je bláznivé a slabé.

V Kristovi na kríži sa zjavil Boh a ukázal svoju podstatu. Akákoľvek verzia evanjelia, ktorá by nahrádzala kríž osobným úspechom je zavádzanie. Veriaci sú presvedčení, že kríž vyjadruje Božiu vôľu a je prejavom jeho múdrosti a moci. Toto presvedčenie prekonáva rozdiel medzi Židmi a Grékmi, ktorí sa stali jedným v Kristovi (1,24; Gal 3,28; Kol 3,11). Tu sa ukazuje, že Božie bláznovstvo a slabosť je múdrejšie a silnejšie, ako ľudská múdrosť, ktorá vnáša medzi ľudí rozdelenia a nepriateľstvo (Ef 2,13-14).

Mnohí dnes popierajú existenciu Boha s tvrdením, že ho nevidia a nepočujú, že ho nemôžu dokázať logickými a vedeckými postupmi. A to je pravda! Boh nespadá do oblasti vedy a logiky. Boha nemôžeme fyzicky vidieť a zachytiť. Boh pre mnohých ostáva nepoznaný, lebo ho hľadajú iba medzi stvorením, alebo ho nehľadajú vôbec. Zo sveta nemožno vyčítať takého Boha, aký sa nám dáva spoznať v Kristovi na kríži.

V Kristovom kríži nám Boh odhaľuje svoje tajomstvo, dáva nám nahliadnuť do svojej podstaty takým spôsobom a do takej miery, koľko ho dokážeme prijať. Pred krížom si človek uvedomuje, že tajomstvo Boha, ktorý sa zjavuje, ho presahuje. Že kríž učí hodnotám, ktoré by človek a svet nikdy nevyprodukovali.

Ukrižovaný Kristus zjavuje Božiu moc a múdrosť: Božia moc je zameraná na spásu veriacich a jeho múdrosť je viac ako všetko ľudské poznanie, ako to Pavol vyjadruje: „*aby ste mohli poznať aj Kristovu lásku, presahujúcu každé poznanie...*“ (Ef 3,19). Pred takýmto Bohom už neplatia rozdiely medzi ľuďmi; už neplatia odlišnosti rasy, pohlavia, veku, sociálneho postavenia, majetku... Oveľa viac platí, čo píše Pavol „*Niet rozdielu medzi Židom a Grékom, lebo ten istý je Pán všetkých, bohatý pre všetkých, ktorí ho vzývajú*“.¹³ *Lebo každý, kto bude vzývať Pánovo meno, bude spasený*“ (Rim 10,12-13).

Božie zjavenie prináša hodnoty, ktoré nemôžu pochádzať zo sveta. Úprimné prijatie ľudí navzájom a spoločenstvo, ktoré medzi sebou vytvorí nie sú výsledkom a produktom tohto sveta a jeho snaženia. To že ľudia žijú ako rodina, že sa správajú ako bratia a sestry je znamením Božieho pôsobenia a ukazuje na Božiu existenciu.

Ako sa mi darí ukazovať svetu tento dôkaz Božej existencie? Snažím sa žiť aj nadprirodzené hodnoty, ktoré nemôžu pochádzať iba z ľudskej snahy, ale od Boha? Vytváram s druhými ľuďmi jednu rodinu? Sú pre mňa bratmi a sestrami, alebo iba súpermi? Som pre druhých ľudí svojím správaním hodnoverným svedkom Božej existencie?

Zhrnutie

V dnešnom úryvku sme videli čo Pavol vraví o kríži a niektoré dôsledky. Kríž je podstatnou súčasťou evanjeliového posolstva a nemožno ho vynechať. Kríž vyžaduje rozhodnutie, ktoré musí byť u každého osobné a úprimné. V kríži sa ukazujú a ponúkajú hodnoty, ktoré svet neprijíma, alebo nechápe (zvoliť si posledné miesto, nechať druhých vyniknúť). Je to možné iba vtedy, ak si uvedomíme, že v kríži pôsobí Božia moc a spása.

Záverečná modlitba

Bože, Duchu Svätý, ďakujeme ti, že si nás viedol pri čítaní Svätého písma. Veríme, že Ježiš Kristus je pravda. Posilňuj nás v tejto viere. Veríme, že Ježiš Kristus je cesta. Pomôž nám zachovávať všetky jeho slová a nasledovať jeho príklad. Veríme, že Ježiš Kristus je život. Uč nás s úctou a láskou často prijímať sväté sviatosti na udržanie a zveľadenie Božieho života v nás. Panna Mária, nech na tvoj príhovor prijímame a v srdci zachováваме každé slovo, ktoré pochádza od Boha.